

สรุปบทเรียนการพัฒนาความรู้

หลักสูตร

ความเข้าใจและการใช้เทคโนโลยีดิจิทัลอย่างมีประสิทธิภาพ
(Understanding and using digital technology)

ชื่อ-สกุล นางจิราพร สวยสม ตำแหน่ง นักวิทยาศาสตร์ชำนาญการพิเศษ
สังกัด กลุ่มวิทยบริการ สำนักวิทยาศาสตร์เพื่อการพัฒนาที่ดิน
วันที่อบรม ๒-๘ กรกฎาคม ๒๕๖๔

วัตถุประสงค์ของหลักสูตร

๑. มีความรู้ ความเข้าใจความรู้ด้านสารสนเทศ สื่อ และเทคโนโลยี ตามแนวทางการเรียนรู้ในศตวรรษที่ ๒๑
๒. รู้เท่าทันสื่อดิจิทัล คิด วิเคราะห์ แยกแยะ สื่อดิจิทัลเพื่อเลือกใช้งานได้อย่างเหมาะสม
๓. มีความเข้าใจและปฏิบัติงานด้านดิจิทัลได้อย่างถูกต้องและปลอดภัย ตลอดจนตระหนักถึงภัยคุกคามทางดิจิทัลและสามารถตรวจสอบการทำงานตามหลักปฏิบัติงานที่ดีได้ในเบื้องต้น
๔. มีความเข้าใจในการใช้เทคโนโลยีดิจิทัล เพื่อทำงานผลิตชุดข้อมูลสำหรับการบริการสาธารณะ และมีความรู้ในการใช้สื่อดิจิทัลเพื่อการทำงานได้อย่างมีประสิทธิภาพ

สรุปบทเรียน

ปัจจุบันเทคโนโลยีดิจิทัลได้เข้ามามีบทบาทสำคัญต่อการดำเนินชีวิตและการปฏิบัติงานในทุกภาคส่วน โดยเฉพาะหน่วยงานภาครัฐที่ต้องปรับตัวให้สอดคล้องกับนโยบายรัฐบาลดิจิทัล การพัฒนาความรู้ความเข้าใจ และทักษะด้านเทคโนโลยีดิจิทัลจึงเป็นสิ่งจำเป็น เพื่อให้บุคลากรสามารถนำเทคโนโลยีมาประยุกต์ใช้ในการปฏิบัติงานได้อย่างมีประสิทธิภาพ ปลอดภัย และเกิดประโยชน์สูงสุด หลักสูตร "ความเข้าใจและการใช้เทคโนโลยีดิจิทัลอย่างมีประสิทธิภาพ" จึงมุ่งเน้นให้ผู้เรียนมีความรู้ด้านการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศ สื่อดิจิทัล การสื่อสารดิจิทัล ตลอดจนการรักษาความมั่นคงปลอดภัยของข้อมูล เพื่อให้สามารถปฏิบัติงานในยุคดิจิทัลได้อย่างเหมาะสมและสอดคล้องกับหลักธรรมาภิบาล

จริยธรรมการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศ

หลักศีลธรรมจรรยาที่กำหนดขึ้นเพื่อใช้เป็นแนวทางปฏิบัติ หรือควบคุมการใช้ระบบคอมพิวเตอร์และสารสนเทศ หลักของความถูกต้อง และความผิดที่บุคคลใช้เป็นแนวทางในการปฏิบัติ และสรุปเป็นหลักเกณฑ์ที่ประชาชนตกลงร่วมกัน เพื่อใช้เป็นแนวทางในการปฏิบัติร่วมกันในสังคม หัวใจสำคัญของจริยธรรมดิจิทัล คือ การตระหนักถึงสิทธิและหน้าที่ โดยมีการสรุปเป็นหลักปฏิบัติ ๔ ประการที่เรียกว่า PAPA เพื่อใช้เป็นแนวทางควบคุมการใช้ระบบคอมพิวเตอร์

๑. ความเป็นส่วนตัว (Privacy) คือ การเคารพสิทธิในการควบคุมข้อมูลส่วนบุคคล ไม่เข้าไปสอดแนมหรือนำข้อมูลผู้อื่นไปขายโดยไม่ได้รับอนุญาต

๒. ความถูกต้อง (Accuracy) เน้นความรับผิดชอบในการบันทึกและตรวจสอบข้อมูลให้ถูกต้องและเป็นปัจจุบันเสมอ

๓. ความเป็นเจ้าของ (Property) การคุ้มครองสิทธิในทรัพย์สินทางปัญญา ทั้งที่จับต้องได้และไม่ได้ เช่น ซอฟต์แวร์หรือบทเพลง

๔. การเข้าถึงข้อมูล (Accessibility) การวางระบบรักษาความปลอดภัยและกำหนดสิทธิผู้ใช้งานให้เหมาะสมตามระดับความเกี่ยวข้อง

กฎหมายลิขสิทธิ์และสิทธิในทรัพย์สินทางปัญญา เมื่อมีการสร้างสรรค์ผลงานขึ้นมา กฎหมายลิขสิทธิ์จะทำหน้าที่คุ้มครอง "รูปแบบการแสดงออกของความคิด" เพื่อป้องกันไม่ให้ผู้อื่นลอกเลียนแบบหรือทำซ้ำโดยไม่ได้รับอนุญาต

๑. ขอบเขตการคุ้มครอง: ครอบคลุมงาน ๙ ประเภท เช่น วรรณกรรม (รวมโปรแกรมคอมพิวเตอร์), ศิลปกรรม, ดนตรีกรรม และงานแพร่เสียงแพร่ภาพ

๒. สิทธิของเจ้าของ: ประกอบด้วย สิทธิทางเศรษฐกิจ (การทำซ้ำ/เผยแพร่เพื่อรายได้) และ สิทธิทางศีลธรรม (การแสดงตัวเป็นผู้สร้างสรรค์และป้องกันการบิดเบือนงาน)

การเข้าถึงเทคโนโลยีและการสื่อสารอย่างปลอดภัย

การรู้จักใช้เครื่องมือดิจิทัลอย่างชาญฉลาด ตั้งแต่การค้นหาข้อมูลที่มีประสิทธิภาพ ไปจนถึงการป้องกันตนเองจากภัยคุกคามที่แฝงมาในโลกออนไลน์

๑. เทคโนโลยีสมัยใหม่และการสืบค้นข้อมูล เทคโนโลยีอย่าง IoT (Internet of Things) ที่เชื่อมโยงอุปกรณ์ต่างๆ เข้าด้วยกัน และ Big Data ที่จัดการกับข้อมูลมหาศาล กำลังเปลี่ยนโลกการทำงาน

การสืบค้นข้อมูลผ่าน Search Engine จึงต้องมีเทคนิคเฉพาะ เช่น

การระบุวลีด้วยเครื่องหมายคำพูด "..." หรือการใช้ filetype:PDF เพื่อหาไฟล์ที่ต้องการโดยตรง

การค้นหาด้วยภาพ (Reverse Image Search) เพื่อตรวจสอบที่มาหรือต้นฉบับของข้อมูล

๒. การสื่อสารและการวิเคราะห์ข้อมูล การสื่อสารในยุคดิจิทัลต้องการการแยกแยะระหว่าง ข้อเท็จจริง (Fact) ที่พิสูจน์ได้ กับ ข้อคิดเห็น (Opinion) ที่เป็นความรู้สึกของผู้ส่งสาร นอกจากนี้ ต้องระวังร่องรอยเท้าดิจิทัล (Digital Footprint) เพราะทุกสิ่งที่โพสต์ลงโซเชียลมีเดียอาจถูกทำสำเนาและส่งผลกระทบต่อภาพลักษณ์ของคุณในระยะยาว

๓. ความปลอดภัยและภัยคุกคามทางไซเบอร์ การป้องกันตนเองเริ่มต้นจากการมีวินัยในการรักษาความปลอดภัย

✚ การตั้งรหัสผ่าน: ควรยาวอย่างน้อย ๘ ตัว มีความหลากหลายของตัวอักษรและสัญลักษณ์ และไม่ใช้ข้อมูลส่วนตัวที่เดาง่าย

✚ การพิสูจน์ตัวตน ๒ ปัจจัย (2FA): การใช้รหัสผ่านร่วมกับอุปกรณ์ที่สอง (เช่น มือถือ) เพื่อเพิ่มความปลอดภัยอีกชั้น

✚ การระวัง Scam และ Phishing: มีฉ้อโกงมักใช้ "วิศวกรรมสังคม" หลอกเอาข้อมูลส่วนตัวผ่านอีเมลหรือเว็บปลอม เพื่อสร้างความเสียหายทางการเงิน

ดังนั้น การเรียนรู้เพื่อสร้างความเข้าใจและการใช้เทคโนโลยีดิจิทัลอย่างมีประสิทธิภาพ ทำให้ผู้เข้าอบรมมีความรู้ ความเข้าใจ และทักษะที่จำเป็นต่อการปฏิบัติงานในยุคดิจิทัล ทั้งในด้านการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศอย่างมีจริยธรรม การใช้สื่อดิจิทัลและการสืบค้นข้อมูลอย่างมีประสิทธิภาพ การสื่อสารที่เหมาะสมกับบริบทการทำงาน และการรักษาความมั่นคงปลอดภัยของข้อมูลและระบบสารสนเทศ ความรู้ที่ได้รับสามารถนำมาประยุกต์ใช้ในการปฏิบัติงานของหน่วยงานภาครัฐได้อย่างมีประสิทธิภาพ ช่วยเพิ่มคุณภาพการให้บริการประชาชน ลดความเสี่ยงจากการละเมิดข้อมูลและภัยคุกคามทางไซเบอร์ ตลอดจนสนับสนุนการพัฒนาองค์กรให้ก้าวสู่การเป็นองค์กรดิจิทัลที่มีธรรมาภิบาล โปร่งใส และพร้อมรองรับการเปลี่ยนแปลงของเทคโนโลยีในอนาคต

ประโยชน์ที่ได้รับต่อตนเอง

๑. เพิ่มทักษะความฉลาดทางดิจิทัล (Digital Intelligence): สามารถคัดกรองข้อมูล แยกแยะข่าวปลอม (Fake News) นำข้อเท็จจริงไปใช้สนับสนุนการตัดสินใจได้อย่างมีหลักการ

๒. ความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สิน: ลดความเสี่ยงจากการตกเป็นเหยื่อของมิจฉาชีพ การถูกขโมยข้อมูลส่วนบุคคล (Identity Theft) หรือการถูกโจมตีจากมัลแวร์เรียกค่าไถ่

๓. เพิ่มประสิทธิภาพการทำงานส่วนบุคคล: สามารถเลือกใช้ช่องทางการสื่อสาร (สมวาร/อสมวาร) ได้ถูกกาลเทศะ ช่วยให้การบริหารจัดการเวลาในการทำงานและการใช้ชีวิตส่วนตัวมีความสมดุลมากขึ้น

ประโยชน์ที่ได้รับต่อหน่วยงาน

๑. ยกระดับความมั่นคงปลอดภัยสารสนเทศขององค์กร: เมื่อบุคลากรมีพฤติกรรมที่ปลอดภัย (Cybersecurity Awareness) จะช่วยลดโอกาสที่ระบบเครือข่ายขององค์กรจะถูกเจาะระบบ ซึ่งอาจสร้างความเสียหายต่อข้อมูลสำคัญของหน่วยงาน

๒. ขับเคลื่อนองค์กรด้วยข้อมูล (Data-Driven Organization): ความเข้าใจในลักษณะของ Big Data ช่วยให้องค์กรสามารถวางแผนการจัดเก็บ การวิเคราะห์ และการนำข้อมูลที่ต้องมีคุณภาพไปใช้ในการวางกลยุทธ์ได้อย่างแม่นยำ

๓. เพิ่มประสิทธิภาพและลดระยะเวลาในการดำเนินงาน: การเลือกเทคโนโลยีและรูปแบบการสื่อสารดิจิทัลที่เหมาะสม ช่วยลดขั้นตอนการทำงาน (Workflow) ที่ซ้ำซ้อน ประหยัดเวลาในการประชุม